

Opmerkelijk

Messages from research: kwaliteit van zorg doet ertoe

Eind vorig jaar verscheen een overzichtsstudie van Mike Stein, research-professor aan de Universiteit van York (Groot-Brittannië), onder de titel *Quality matters in children's services: Messages from research* (Stein, 2009). Het vormt het tiende deel in de *Messages from research*-serie, een prachtige rij boeken waarin rond een bepaald thema op het terrein van de jeugdzorg al het (hoogstaande) empirisch onderzoek dat in de voorafgaande tien tot vijftien jaar in Groot-Brittannië is verricht, wordt samengevat en doordacht op professionele en beleidsmatige implicaties. Voor dit laatste wordt telkens een breed samengesteld panel in het leven geroepen uit de kring van professionals, beleid en onderzoek. Dit panel - in Steins studie bestaande uit niet minder dan 23 personen - formuleert conclusies en aanbevelingen voor de uitvoeringspraktijk en het beleid, en stelt zich tevens tot taak de vraag te beantwoorden wat er nodig is om deze suggesties om te zetten in concreet handelen (de implementatie).

Mede door deze laatste werkwijze vormen de *Messages*-projecten navolgenswaardige voorbeelden van de ook in onze regio zo gewenste verspreiding en toepassing van valide en relevante kennis binnen de zorgpraktijk voor jeugdigen en hun opvoeders. (In de literatuurlijst zijn onder meer de laatste vijf titels uit de serie vermeld.)

De meest recente studie uit de reeks van Stein behandelt - tegen de achtergrond van een omvangrijk beleidsprogramma van de Britse overheid, getiteld *Every Child Matters* - het vraagstuk van de

kwaliteit van zorgvoorzieningen voor kwetsbare kinderen en hun gezinnen. Meer specifiek wordt aandacht besteed aan de volgende onderwerpen: 1 instabiliteit van zorg, 2 de terugkeer thuis van kinderen na een periode van verblijfszorg, 3 gebruik van netwerkpleegzorg, 4 zorg voor veiligheid in het gezin, 5 onderwijs voor kinderen in zorg, en 6 participatie van kinderen bij zorgbeslissingen.

Ter illustratie ga ik nader in op het eerstgenoemde onderwerp: instabiliteit of discontinuïteit van zorg. Stein bespreekt dit thema op basis van een grootschalige studie onder leiding van een van de meest vooraanstaande Britse wetenschappers op het terrein van de zorg voor jeugd: professor Ian Sinclair. Sinclair ging met zijn team de lotgevallen van alle kinderen na die in een jaar tijd (medio 2003 tot medio 2004) in dertien districten ofwel 'councils' te boek stonden als 'looked after': zij ontvingen intensieve zorg vanuit een pleeggezin of residentiële setting ($N = 7.400$). De onderzoekers wilden drie zaken weten (zie Sinclair, Baker, Lee & Gibbs, 2007): 1 om welke kinderen gaat het, 2 hoe stabiel is de zorg en hoe goed doen de kinderen het, en 3 hoezeer zijn zorgstabiliteit en 'het goed doen' gerelateerd aan kind- of zorgkenmerken?

Het onderzoek was gebaseerd op de aanname dat een primaire doelstelling van verblijfszorg is om kinderen en jongeren stabiliteit (en veiligheid) in hun leven te bieden en/of dit voor te bereiden. Vervolgopties zijn dan terugkeer naar huis, adoptie, een lang verblijf in een pleeggezin of - bij oudere kinderen - coaching richting volwassenheid vanuit een begeleide woonsituatie of leefgroep. Een stabiele opvoedingssituatie vormt in de ogen van de onderzoekers een belangrijke

voorwaarde voor de emotionele ontwikkeling van een jeugdige, in het bijzonder voor de identiteitsontwikkeling en het persoonlijk welbevinden (Stein, 2009, p. 29). Instabiliteit is daarentegen een potentiële ontwikkelingsbedreiging.

Uit de grote hoeveelheid resultaten die werd gerapporteerd belicht ik er twee. Ten eerste zien we dat er binnen het Britse stelsel veel instabiliteit en ‘beweging’ bestaat: voor slechts 40% van de jeugdigen biedt de actuele zorg op korte termijn uitzicht op een duurzame opvoedings- en verblijfssituatie, voor 60% niet. Dit brengt de onderzoekers tot de verzuchting: ‘Could there be less movement within the system?’ (zie Stein, 2009, p. 38). Overigens toont het onderzoek dat van de zes onderscheiden subgroepen – kinderen onder de elf jaar, kinderen en jongeren met een lichte verstandelijke beperking, adolescentie zorgdoorstromers (‘adolescent graduates’), adolescentie zorginstromers (‘adolescent entrants’), mishandelde adolescenten en minderjarige asielzoekers – de kans op een stabiele opvoedingssituatie bij de eerste drie groepen duidelijk groter is dan bij de laatste drie groepen. Ten tweede blijkt dat ‘hoe goed jeugdigen het doen’ (volgens de ‘social worker’) in beperkte mate samenhangt met kenmerken van het kind, plaatsingsinstantie en type ontvangen zorg, en daarentegen zeer sterk positief samenhangt met de kwaliteit van de ontvangen zorg en de kwaliteit van de individuele zorgverleners. Bovendien zijn beide kenmerken - kwaliteit van zorgomgeving en zorgverleners - positief gerelateerd aan stabiliteit van de zorg voor het kind of de jongere.

De aanbevelingen van de onderzoekers betreffen onder meer het vaker toepassen van duurzame zorgarrangementen, het beter voorbereiden en plannen van zorg-

transities (zoals de terugkeer naar huis van een kind), en vooral het systematisch in kaart brengen van de kwaliteit van zorg op basis van ‘(...) day-to-day experience of children, social workers, independent officers and other key staff’ (p. 45). Zij achten dit laatste van zo grote betekenis dat ze de overheid het volgende in overweging geven: ‘Central authorities (...) may need to focus on the quality of placements rather than on performance indicators which are of interest but dubious accuracy and validity’ (Stein, 2009, p. 133). De aandacht die hier gevraagd wordt voor de inhoud van de zorg lijkt mij niet alleen voor Groot-Brittannië maar ook in de Nederlandse and Belgische context uiterst relevant.

Overzichten zoals te vinden in de *Messages from research*-reeks zijn goud waard. Ze verbreden onze kennis, prikkelen tot nadenken en reiken handvatten aan voor beleid en verbetering van de zorgpraktijk. Laten we er een voorbeeld aan nemen.

Prof. dr. Erik J. Knorth
Rijksuniversiteit Groningen, Afdeling Orthopedagogiek, Grote Rozenstraat 38, 9712 TJ Groningen. E-mail: e.j.knorth@rug.nl.

Literatuur

- Archer, L., Hicks, L., & Little, M. (1998). *Caring for children away from home. Messages from research*. Chicester: John Wiley & Sons.
- Beecham, J., & Sinclair, I. (2006). *Costs and outcomes in children's social care. Messages from research*. Londen/Philadelphia: Jessica Kingsley.
- Parker, R. (1999). *Adoption now. Messages from research*. Chicester: John Wiley & Sons.
- Quinton, D. (2004). *Supporting parents. Messages from research*. Londen/Philadelphia: Jessica Kingsley.

- Sinclair, I. (2005). *Fostering now. Messages from research*. Londen/Philadelphia: Jessica Kingsley.
- Sinclair, I., Baker, C., Lee, J., & Gibbs, I. (2007). *The pursuit of permanence. A study of the English child care system*. Londen/Philadelphia: Jessica Kingsley.
- Stein, M. (2009). *Quality matters in children's services. Messages from research*. Londen/Philadelphia: Jessica Kingsley.